

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 2016

9 Δεκεμβρίου 2016, Αίθουσα εκδηλώσεων ΕΤΚΑ/ΠΕΟ

Καλωσόρισμα Παύλου Καλοσυνάτου

Γενικού Διευθυντή του ΙΝΕΚ-ΠΕΟ

Αγαπητοί φίλοι, αγαπητές φίλες

Συνάδελφοι και συναδέλφισσες

Σας καλωσορίζω στην σημερινή μας εκδήλωση και σας ευχαριστώ για την τιμή που μας κάνετε να είστε μαζί μας σ' αυτή τη σημαντική ετήσια δραστηριότητα του Ινστιτούτου Εργασίας Κύπρου ΠΕΟ.

Σήμερα δίνουμε στη δημοσιότητα την ετήσια Έκθεση για την Οικονομία και την Απασχόληση 2016, που σε αντίθεση με άλλες εκθέσεις οικονομικής επισκόπησης, ξεχωρίζει επειδή εστιάζει την ανάλυση της σε οικονομικές παραμέτρους και δείκτες που είναι διαφωτιστικοί για την κατάσταση των εργαζομένων, την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή και πρόοδο, ενώ προβαίνει και σε εισηγήσεις για την βελτίωση τους.

Η έκθεση εκδίδεται ετησίως από το 2003 και στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη τράπεζα μακροοικονομικών δεδομένων AMECO της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συγκεκριμένα στα προσφάτως αναθεωρημένα στοιχεία της 9^{ης} Νοεμβρίου 2016. Στηρίζεται, δηλαδή, στην ίδια τράπεζα μακροοικονομικών δεδομένων όπως και η φθινοπωρινή έκδοση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Πρόβλεψης 2016 (European Economic Forecast Autumn 2016). Η έκθεση αξιοποιεί ενίοτε δεδομένα από τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Στατιστικής (Eurostat). Με άλλα λόγια το ΙΝΕΚ-ΠΕΟ δεν «κατασκευάζει» δεδομένα. Χρησιμοποιεί και επεξεργάζεται δεδομένα που συλλέγονται και ταξινομούνται από αρμόδιους οργανισμούς της Κύπρου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό τα ξεχωριστό κάτι που κάνει το Ινστιτούτο και οι συνεργάτες του, που πιστεύουμε ότι προσδίδει ιδιαίτερη αξία στη Έκθεση μας, είναι ότι αναλύουμε τα δεδομένα από την προοπτική της εργασίας, της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας του λαού μας και κρίνουμε την εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική με βάση τις διακηρυγμένες υποσχέσεις της.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Πέρσι, στις ίδιες περίπου μέρες του Δεκέμβρη, επιδιώξαμε με την Έκθεση για την Οικονομία και Απασχόληση του 2015 να κάνουμε έναν πρώτο απολογισμό της ασκούμενης οικονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής, η οποία εγκατέστησε ένα μηχανισμό εσωτερικής υποτίμησης που οδήγησε σε μεγάλες απώλειες στο ύψος του εγχώριου προϊόντος, της απασχόλησης και στο εισόδημα των εργαζομένων. Σήμερα,

ένα χρόνο μετά μπορούμε να εμβαθύνουμε αυτό τον απολογισμό επειδή είναι πλέον ασφαλής η διαπίστωση ότι η κυπριακή οικονομία, μετά από μία σειρά τριμήνων με θετικό ρυθμό ανάπτυξης, φαίνεται να έχει ξεπεράσει την ύφεση. Οι προοπτικές δε που υπάρχουν, αυτή η πορεία ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας να συνεχιστεί και τα επόμενα δύο χρόνια, διαγράφονται ευοίωνες.

Η Έκθεση για την Οικονομία και την Απασχόληση του 2016 είναι μία μελέτη. Όπως σε κάθε μελέτη, η σοβαρότητα και ποιότητα της επιστημονικής επεξεργασίας ξεκινά πρώτα από τα ερωτήματα που διατυπώνει. Έτσι και εμείς ξεκινήσαμε από το βασικό ερώτημα: η ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας είναι το αποτέλεσμα της σχεδόν τετράχρονης ασκούμενης πολιτικής που συμφώνησε η κυπριακή κυβέρνηση με τη ΤΡΟΪΚΑ;

Όπως θα διαβάσετε στην έκθεση και θα εξηγήσουμε και στη συνέχεια της παρουσίασης η κυπριακή οικονομία, ιδιαίτερα τα τελευταία δυο χρόνια, ευνοήθηκε κατά σχεδόν αποκλειστικό τρόπο από εξωγενείς παράγοντες: η πτώση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ, οι ιστορικά χαμηλές τιμές του πετρελαίου, η πολιτική αστάθεια και συγκρούσεις σε ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς της περιοχής μας έχουν συμβάλει στην σημαντική βελτίωση των εξαγωγικών επιδόσεων της Κύπρου και στην εξισορρόπηση του εμπορικού ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών.

Το γεγονός, ωστόσο, ότι το καθεστώς ανάκαμψης εδράζεται σε εξωγενείς παράγοντες, που, όπως καταλαβαίνετε, δεν βρίσκονται στο δικό μας έλεγχο διατυπώνουν το επόμενο ερώτημα: πόσο ασφαλές είναι να υποθέσουμε ότι το εξωτερικό περιβάλλον θα συνεχίσει να είναι ευνοϊκό; Υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου θα αυξηθούν την επόμενη περίοδο. Η πρόσφατη συμφωνία των πετρελαιοπαραγωγών χωρών για τον περιορισμό της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου έχει ήδη τις τελευταίες μέρες οδηγήσει στην αύξηση της πετρελαίου κατά 10 δολάρια. Το δε ευρώ δέχεται αυξητικές πιέσεις, λόγω των ιστορικά μεγάλων πλεονασμάτων τρεχουσών συναλλαγών που καταγράφει η ζώνη των ευρώ και θα πρέπει την επόμενη περίοδο να αναμένουμε διαφοροποίηση της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που θα οδηγήσει στην ανατίμηση του. Τέλος, γίνεται από τα πιο πάνω κατανοητό πόσο ευάλωτο είναι το τουριστικό προϊόν της Κύπρου στους εξωτερικούς παράγοντες που φέρνει για μια ακόμα φορά στο προσκήνιο την αναγκαιότητα να ξεπεραστεί το καθεστώς της ανταγωνιστικότητας τιμής του μαζικού τουρισμού και να περάσουμε σε ένα άλλο καθεστώς, της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας, για την οποία για μια ακόμα φορά συζητάμε στην Έκθεση μας, στο Κεφάλαιο 8. Σε ένα καθεστώς ανταγωνιστικότητας που θα στηρίζεται στη διαφοροποίηση και εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος, θα ακολουθεί τις διεθνείς τάσεις ζήτησης, θα αξιοποιεί το εργατικό δυναμικό, θα βελτιώνει την ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών.

Η παρούσα συγκυρία διατυπώνει επίσης ερωτήματα σχετικά με τις παραγωγικές δυνατότητες της κυπριακής οικονομίας. Η παρατεταμένη και βαθιά ύφεση των προηγούμενων ετών έχει αφήσει το αποτύπωμα της στο παραγωγικό δυναμικό της χώρας. Όπως δείχνουν οι σχετικές επεξεργασίες της έκθεσης οι παραγωγικές δυνατότητες της κυπριακής οικονομίας έχουν υποστεί σοβαρή καθίζηση λόγω της μεγάλης πτώσης των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Ενδέχεται η αύξηση της παραγωγής ήδη από το 2017 να αγγίξει τα όρια του δυνητικού ΑΕΠ, που αυτό σημαίνει ότι η κυπριακή οικονομία θα ισορροπεί σε ένα επίπεδο σαφώς ψηλότερης ανεργίας.

Αυτό με φέρνει στο τελευταίο σημείο που ήθελα να αναδείξω. Στην έκθεση επεξεργαζόμαστε τα δεδομένα της απασχόλησης και πόσο αυτή επωφελήθηκε από την ανάκαμψη. Σε αντίθεση με την ευφορία που επικρατεί σχετικά με την μείωση του ποσοστού ανεργίας, δείχνουμε στην έκθεσή μας ότι η μείωση αυτή σε ένα μεγάλο βαθμό δεν οφείλεται σε βελτίωση της απασχόλησης αλλά στη μείωση του εργατικού δυναμικού που είναι επιδείνωση, αφού επηρεάζει τον μακροχρόνιο ρυθμό ανάπτυξης. Για αυτόν τον λόγο, η μείωση του ποσοστού ανεργίας δεν μπορεί να παρουσιάζεται ως επιτυχία.

Εκτός από το ποσοστό ανεργίας, παρουσιάζουμε στην έκθεση και έναν συμπληρωματικό δείκτη, που είναι το ποσοστό ανεργίας και υποαπασχόλησης, το οποίο εκτός από τους ανέργους περιλαμβάνει τους αποθαρρημένους ανέργους και την ακούσια μερική απασχόληση (δηλαδή όσους εργάζονται με μερική απασχόληση αναγκαστικά και θα επιθυμούσαν να εργαστούν με πλήρες ωράριο). Ο δείκτης αυτός υπερβαίνει την παραδοσιακή διάκριση μεταξύ απασχόλησης και υποαπασχόλησης διότι αφορά τη δυσχερή θέση στην οποία βρίσκονται οι εργαζόμενες τάξεις και μπορεί να περιγράψει καλύτερα την κακή κατάσταση, στην οποία βρίσκεται η αγορά εργασίας μετά την τετραετή ύφεση.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Η Έκθεση για την Οικονομία και την Απασχόληση του 2016 είναι το αποτέλεσμα μίας συλλογικής προσπάθειας του επιστημονικού δυναμικού του ΙΝΕΚ-ΠΕΟ, ωστόσο σ' αυτή ξεχωριστή και κυρίαρχη θέση έχει η δουλειά, η τεχνογνωσία και η καθοδήγηση του πολύ καλού φίλου και συνεργάτη του Ινστιτούτου, Ηλία Ιωακείμογλου.

Η έκθεση με την επιστημονική ανάλυση και τα ευρήματά της συμβάλλει καθοριστικά, μεταξύ των άλλων, στον προβληματισμό και στην ανάδειξη της αναγκαιότητας υλοποίησης μίας εναλλακτικής πολιτικής διαμόρφωσης ενός νέου μείγματος οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής που θα υπερβαίνει το νεοφιλελεύθερο πρότυπο διαχείρισης της οικονομίας, με την κυριαρχία των αγορών, τις μεγάλες εισοδηματικές ανισότητες, την επισφάλεια στην εργασία, την «ισορροπία τρόμου» ανάμεσα στην απασχόληση και την ανεργία, την βραχυπρόθεσμη και την

μακροπρόθεσμη ανεργία, την ακούσια μερική απασχόληση και την προσωρινή εργασία, την φτωχοποίηση και την εξαθλίωση κλπ. Η ανάλυση διακρίνεται από εσωτερική συνοχή, τεκμηρίωση και σαφήνεια, χρησιμοποιεί επιστημονικά έγκριτες μεθοδολογίες, ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις. Διατηρεί έτσι τα βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά που απαιτεί μια αποτελεσματική κοινωνική και συνδικαλιστική δράση.

Σας ευχαριστώ ακόμα μια φορά για τη τιμή μας κάνετε να είστε σήμερα μαζί μας.